

Devre : X  
İçtima : 2

## S. SAYISI : 8 e ikinci ek

### Aydın Mebusları Cevat Ülkü ve Nail Geveci'nin, Arzuhal Encümeninin 25 . II . 1955 tarihli haftalık karar cetvelindeki 366 sayılı Kararın Umumi Heyette görüşülmesine dair takriri ve Arzuhal Encümeni mazbatası (4/108)

#### Büyük Millet Meclisi Yüksek Riyasetine

Arzuhal Encümeninin 25 . II . 1955 tarih 4 sayılı haftalık karar cetvelinin 57 nci sayfasında neşrolunan 10 . I . 1955 tarih ve 366 sayılı Kararının aşağıdaki mucip sebeplerden dolayı Büyük Millet Meclisi Umumi Heyetinde müzakeresini arz ve talebeyleriz.

28 . II . 1955

Aydın  
Cevat Ülkü

Aydın  
Nail Geveci

Müsteddi Osman Özek'e Bursa Ziraat Mektebi tabiiye öğretmeni iken 6 . XII . 1949 tarihinde Ziraat Vekâletince emekliye sevk edilmiştir. Mumailayh bu karara karşı Şûrayı Devlete açtığı dâvayı kazanarak on üç ay sonra tekrar vazifesine iade kılınmıştır. Vazifeye iadesiyle de geçen on üç aylık tekaüt maaş ve ikramiyeleri de istirdadolunmuştur. Müstedinin vekâletten maaş talebine karşılık vazife görmediği ayların maaşının da verilemeyeceği cevabı üzerine mağdur Ziraat Vekâleti ile Vekili aleyhine tazminat dâvası ikame etmiştir. Fakat o sırada Büyük Millet Meclisinden çıkan tefsir kararının makale teşmil edileceği mütalâası mezkûr tazminat dâvasının mahkemece reddine esas teşkil etmesinden bu cihetten de bir hak istihsal edememiştir.

Bu kere Büyük Millet Meclisi Arzuhal Encümenine vâkı müracaatı kendisine on üç aylık zaman için verilemeyen maaş ve tazminatından gayri hiç olmazsa ilk tekaüde sevk olunduğu tarihten itibaren olunmak üzere (istirdadolunan) tekaütlük maaşlarının verilmesi cihetine gidilerek icrai muadeler olunması ve bu hususun Arzuhal Encümenince tetkik ve tezekkürü sarahaten talebolunduğu halde bu cihette encümenin noksan tetkikarla talebin reddine mütadair bir karar istihsal etmiş bulunması başkaca kanun yollarının kapanmış olması hasebiyle de adı geçen Osman Özeke'yi telâfisi gayrimümkün bir mağduriyete sevk edeceğinden Umumi Heyetçe tetkik ve müzakeresi talebinden ibarettir.

#### Arzuhal Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Arzuhal Encümeni

Zat ve Evrak No. 20254

Arzuhal En. No. 18890

Karar No. 75

Esas No. 4/108

29 . XI . 1955

#### Yüksek Reisliğe

1949 yılında, Bursa Ziraat Mektebi Tabiiye öğretmeni iken yapılan emeklilik muamelesi Devlet Şûrası kararı ile iptal olunup iadei memuriyet ettirildiği halde 7 ay sonra tekrar tekaüde

sevk olunurken evvelce ödenmiş olan tekaüt aylıklarının da istirdadolunduğundan, bu suretle hem maaştan ve hem de bu müddete ait tekaüt aylığından mahrum bırakılmak suretiyle mağdur

bir vaziyete düştüğünden bahsile; 14 aylık mezkûr istihkakının ödenmesi talebinde bulunan Osman Özeke'nin 15. XII. 1953 tarihli arzuhali üzerine selef encümenince ittihaz olunan 10. I. 1955 tarihli ve 366 sayılı ve «kaza merciince incelenerek karara bağlanmış olan talep hakkında tâyini muameleye mahal olmadığına» dair bulunan karara; Aydın mebusları Nail Geveci ve Cevat Ülkü taraflarından, müddeti içerisinde yapılan itiraz üzerine bu baptaiki dosya tekrar tetkik olundu.

Müstedinin; muhtevası yukarıda açıklanan talebi; gerek emekliye sevkı dolayısıyla kesilen aylıklarına, gerekse istirdadolunan tekaüt aylıklarına taallük etsin her iki halde de kaza mercilerince hükme bağlanması icabeden bir ihtilâf olarak tezahür etmektedir.

Nitekim kesilen maaşlarının tediyesi mevzuu bir tazminat dâvası mahiyetinde kaza merciince intikal ettirilmiş ve bu merci tarafından reddolunmak suretiyle hükme bağlanmıştır.

Devlet Şûrasının 4. II. 1950 tarihli ve tasarrufun kanununun maksadına muhalefeti noktasından iptalini mutazammın kararına rağmen bu devreye ait tekaüt aylıklarının istirdadı keyfi-

yeti de keza idari kazanın tetkikine tâbi idari bir ihtilâf bulunduğu aşikârdır. Şikâyet ve talebin Teşkilâtı Esasiye Kanununun 54 ncu maddesi sarahatı ve Yüksek Meclisin müstakar mukarraratı karşısında encümenimizce incelenip bir karara bağlanması mümkün bulunmamaktadır.

Arz olunan sebeplere binaen; itiraz olunan 366 sayılı mezkûr selef encümen kararı, encümenimizce de musip görülmüştür.

Keyfiyet işbu mazbatamız Umumi Heyetin yüksek tasviplerine sunulmak üzere saygılarımızla arz olunur.

Arzuhal Encümeni Reisi	Mazbata Muharriri
Konya	Bingöl
A. F. Ağaoğlu	N. Aras
Kâtip	Çorum
Elâzığ	H. Ortakçioğlu
S. Tokar	Edirne
Edirne	H. Maksudoğlu
C. Köprülü	Mardin
Erzincan	R. K. Timuroğlu
T. Şenocak	
	Bolu
	M. Dayıoğlu
	İmzada bulunamadı

### Arzuhal Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Arzuhal Encümeni

Zat ve Evrak No. 20254

Arzuhal En. No. 18890

Karar No. 76

Esas No. 4 - 108

İ. 7

1. II. 1956

### Yüksek Reisliğe

Reislikten muhavvel 15. XII. 1953 tarihli istidası ile 1929 yılında 5434 sayılı Kanunun 39 ncu maddesinin B fıkrasına uyularak tekaüde sevk olunup, hakkındaki işbu tasarruf Devle Şûrasınca iptal olunması üzerine iadei memuriyet ettirildiği halde maaşları ödenmediği gibi evvelce ödenmiş olan tekaüt aylıkları da istirdadolunmak suretiyle hem maaştan ve hem de tekaüt aylıklarından mahrum bırakıldığından şikâyet eden mütekaüt öğretmen Osman Özeke'nin vâkı müracaatı; selef Arzuhal Encümenince 10. I. 1955 tarihli ve 366 sayılı ve «Ka-

za merciince incelenerek karara bağlanmış olan talep hakkında tâyini muameleye mahal olmadığı» şeklinde bir karara bağlanmıştır.

Bu karara; Aydın Mebuslarından Nail Geveci ve Cevat Ülkü taraflarından müddeti içerisinde itiraz olunduğundan dosya yeniden incelenerek; «Müstedinin vâkı talebi; gerek emekliye sevkı dolayısıyla kesilen aylıklarına, gerekse istirdadolunan tekaüt aylıklarına taallük etsin her iki halde de kaza mercilerince hükme bağlanması icabeden bir ihtilâf olarak tezahür etmekte bulunduğu, nitekim; müste-

di kesilen maaşlarına tekabül eden meblâğın tazminat olarak kendisine ödenmesi için Bursa Asliye Hukuk Mahkemesine dâva açmış ve talebi bu mahkemece reddedilmiş bulunduğu göre; itiraz olunan 366 sayılı mezkûr karar encümenince de musip görülerek bu bapta tanzim ve takdim kılınmış bulunan 29 . XI . 1955 tarihli ve 4/108 sayılı mazbatamız Umumi Heyetin 7 . XII . 1955 tarihli İnikadında müzakere olunup; Konya Mebusu Hidayet Aydın ve Denizli Mebusu Baha Akşit'in taktirleri üzerine encümenimize iade kılındığından mevzu tekrar tetkik ve müzakere edildi.

Gerek muterizler ve gerekse taktir sahipleri, mevzu bahis mahkeme kararı esbabı mucibesinde de sarahaten zikrolunduğu üzere; 1728 sayılı karar ve bunu taknin etmiş bulunan 6422 sayılı Kanun muvacehesinde bu nizam artık kaza mercilerince tetkik ve hallolunamayacağı, binaenaleyh başkaca bir tetkik mercii ve kanun yolu bulunmayan bu ihtilâfın Yüksek Meclisce ve niyabeten Arzuhal Encümenince incelenmesi gerekeceği noktai nazarında bulunmuşlardır.

Zikrolunan 1728 sayılı karar ve maddei kanuniye; munhasıran; malûm fıkrai kanuniyeye istinaden yapılan emeklilik muamelesinde idarenin bu tasarrufun lüzum, sebep ve saikini kaza mercilerine beyan mecburiyetinde bulunmadığını ve bu tasarruf aleyhine kaza merciine müracaat olunamayacağını derpiş etmiş bulunmaktadır.

Yoksa bu muamele müteferri ve Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununda ayrı ayrı hükümde bağlanmış olan (Aylık bağlanması, keseneklerin iadesi, fiili hizmet müddetinin tesbiti toptan ödeme gibi) muamele ve tasarruflardan dolayı idare aleyhine kaza yolu açık bulunmakta ve tatbikatın da bu yolda cereyan etmekte olduğu yüksek malûmlardır.

Nitekim; bu kere encümenince davet olunan Ziraat ve Maliye Vekâletleri temsilcileri de bu tatbikatı teyiden; emeklilikleri ref'olunmak suretiyle iadei memuriyet ettirilenlerin bu istihkakları için Şûrayı Devletten tazmin ilâmı al-

makta ve vekâletçe de buna tevfikân ödemede bulunduğunu ve bu ilâmlardan bir tanesini takdim ederek (mezkûr ilâm sureti dosyasındadır) böyle bir hüküm istihsâl olunmadıkça mumaileyhe har hangi bir ödemede bulunulmasına mevzuatın müsait bulunmadığını beyan etmişlerdir.

Bu duruma ve müzakerat sırasında ileri sürüldüğü ve ifade olunduğu gibi 1728 sayılı karar; bir tefsir kararı olmayıp mezkûr maddei kanuniyenin tefsirine mahal olmadığına dair bulunması ve kabul tarihi itibariyle; keza, kaza yollarını kapıyan kanunun da mumaileyhin tekaüde sevki tarihinden epeyce bir zaman sonra yürürlüğe girmiş bulduklarına göre bu mevzuda gidilecek bir kanun yolu ve merci bulunmadığı hakkındaki iddialar gayrivârit bulunmuştur.

Müstedî bu kanun yollarına başvurmamıştır. Ezcümle; ödenmeyen maaşlarına karşılık tazminat itasına hükmolunması hakkındaki mahkemeye vâkı müracaatının reddi üzerine tenyiz yoluna gitmediği gibi, vaktiyle (emekliliğinin iptali için) Şûrayı Devlete açtığı dâvayı, ödenmeyen aylıklarının tediyesini teminen bir kazai kâmile dâvası şeklinde ikame edip bu hakkını istihsâl etmesi de mümkün iken keza bu yola gitmeyi de ihtiyar etmemiştir.

Yukarıda arz ve izah olunan maddi ve kanuni sebepler binaen müşteki bilâhara istirdad olunan tekaüt aylıklarının iadesi mevzuunda da keza kaza merciine müracaatla hakkını, hükmen alması zaruri ve mümkün görülmüştür.

Bu bakımlardan vâkı itirazlar encümenimizce muhik ve musip görülmemiştir. Böylece; kısmen kaza mercilerince hükme bağlanmış ve kısmen de yine bu merciler tarafından tetkik ve hükme bağlanması icabeden şikâyet mevzuu üzerinde, Teşkilâtı Esasiye Kanununun 54 ve Dahili Nizamnamenin değişik 53 ncü maddesinin a ve c fıkralarının sarîh ve mutlak ifadesi karşısında encümenimizce vazife yönünden müspet bir karar ittihazi gayrimümkün olduğundan 29 . XI . 1955 tarih 75 karar ve esas 4/108 sayılı ve evvelce arz ve takdim kı-

İndiği yukarıda beyan olunan mazbatamızın yine aynen Umumi Heyetin yüksek tasviplerine sunulması kararlaştırılmıştır.

Keyfiyet saygılarımızla arz olunur.

Arzuhal Encümeni Reisi Mazbata Muharriri  
Konya Bingöl  
A. F. Ağaoglu N. Aras

Kâtip  
Elâziğ Afyon K. Çorum  
S. Toker S. Koraltan H. Ortakçioğlu  
Edirne Edirne Mardin  
C. Köprülü H. Maksutoğlu R. K. Timuroğlu  
Siird Trabzon  
S. Bedük S. Karayavuz

### Arzuhal Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Arzuhal Encümeni

Zat ve Evrak No. 20254

Arzuhal En. No. 18890

Karar No. 84

Esas No. 4-108

10 . VII . 1956

### Yüksek Reisliğe

Bursa Ziraat Mektebi Tabiiye Öğretmeni iken 1949 yılında, 5434 sayılı Kanunun 39 ncu maddesinin B fıkrasına tevfikân re'sen tekaüde sevk olunup; hakkındaki işbu tasarrufun Devlet Şûrasınca iptali üzerine; aradan 13 ay geçtikten sonra iadei memuriyet ettirilen ve bu iptal keyfiyeti dolayısıyla bu müddet zarfında ödenmiş olan tekaüt aylıkları dahi istirdadolunmak suretiyle mağdur edildiğinden şikâyetçi Osman Özek'eye ait, encümenimize havale buyurulan muameleli dosya tekrar tetkik ve müzakere olundu.

Bu bapta hazırlanıp Umumi Heyetin 7.XII. 1955 ve 25 . IV . 1956 tarihli inikatlarında müzakere olunarak; müstedinin aşikâr bulunau mağduriyeti ve halen gidebileceği her hangi bir kanun yolu bulunmaması sebebiyle, verilen takrirler nazara alınarak; mağduriyetinin telâfisi zmnında encümenimize iade buyurulan 29 . XI . 1955 ve 1 . II . 1956 tarihli; 75 ve 76 karar ve 4/108 esas sayılı mazbatalarımızda bertafsil arz ve izah olunan duruma rağmen; Umumi Heyetin yukarıda belirtildiği şekilde, ikinci defa olarak tezahür eden temayülüne uymayı zaruri ve muvafık gören encümenimizce; adı geğenin tekaütlük muamelesi 4.XI.1950 tarihli Devlet Şûrası ilâmı ile iptal olunmuş,

dolayısıyla vâkı idari tasarrufun hükümsüzlüğü kabul edilmiş bulunması itibariyle memuriyetle olan irtibatının devamını hukukan kabul etmek zaruri bulunmuştur.

Bu itibarla; vazifede bulunmadığı için bordro ile ödenmesi mümkün görülemeyen 10 . XII . 1949 - 4 . I . 1951 tarihleri arasındaki maaşlarının mumaileyhe tazmin yolu ile ödenmesinin madelet ve hakkaniyet icabı bulunduğu ve bu bakımdan itiraz olunan 10 . I . 1955 tarihli ve 366 sayılı Kararımızın kaldırılması işbu mazbatamızla karar altına alınmıştır.

Keyfiyet Umumi Heyetin yüksek tasviplerine sunulmak üzere saygılarımızla arz olunur.

Arzuhal Encümeni Reisi

ve bu Mazbata Muharriri

Konya  
A. F. Ağaoglu  
Çorum  
H. Ortakçioğlu  
Edirne  
H. Maksudoğlu

Mardin  
R. K. Timuroğlu

Trabzon  
S. Karayavuz

Kâtip Y.  
Afyon K.  
S. Koraltan  
Edirne  
C. Köprülü  
Erzincan  
Muhalifim  
T. Şenocak  
Seyhan  
S. Serçe